

SLOV ENKA

Glasi lo slovenskega ženstva

Št. 19.

V Trstu 11. septembra 1897.

Letnik I.

Mrač i se...

Mrač i se višnjevo nebo,
Sveta nedolžno lice,
In zbirajo v teman oblak
Nemirne se meglice...

Tako i meni mislij mrak
Po jasni duši pluje
In v dvomov zbira se temo,
Srce pa strahem čuje...

Vida.

Ko znale bi...

Ko znale bi cvetkice male,
Kako mi je bolno srcé,
Vse z mano bi bridko jokale,
Da zljajšale bi mi gorjé.

In ko bi ti slavčki pač znali,
Kako sem potrt in bolan,
Veselo v srce zažvižgali
Bi spev mi v tolažbo glasán.

In ko bi pač zvezdice mile
Poznale vso srčno mi bol
Da dušo bi mi vtolažile,
Vtrnile bi k meni se dol.

Tem moje gorje pa ni znano,
Le ena ve moje gorjé
Saj o n a mi s smrtno je rano
Raztrgala v bogo srcé.

Po Heineju prevela „Slučajnost“.

Prva sreča

Slike po naravi — Ruski spisala M. Krestovska, po izvirniku po slov. Adolf Pahar.

(Dalje).

V.

Njuno nemirno, nestrpno pričakovanje se je nehoté lotilo tudi drugih in zdelo se je, da ž njima čaka ves parnik. V teh treh dneh se jih je mnogo na parniku také navadilo na mlada zakonska, da e zdaj malodane vsaki imel za svojo dolžnost, stopiti k njima in vprašati: — Nu, kaj? — in potem pomiriti ju, da — zdaj že skoro, skoro . . .

Celó surovi soprog Marije Pavlovne je postal nekako mehkeji in je mimogredé večkrat obstal pri njih ter, gledáje z njimi vred v daljino reke, vpraševal Aljošo o posestvu: koliko desetín imajo vsega skupaj, koliko oráne zemlje in lesa, ali je črna zemlja globoka i. t. d.

Tudi zdaj je prišel in molcé, ne gledáje na Zino (on je nigdar ni gledal in nagovarjal), obstal zraven.

— Nu, kaj? — je vprašal, nehoté ponavlja je te besede, s katerimi so ju vsi nagovarjali.

Kár je lice Aljóše vse zažarélo in on je krepko stisnil roko svoje žene.

— Glej . . . — je spregovoril tiho, gledáje nekam v daljavo z nežno blestečimi očmi. — Glej . . . glej . . . ponavljal je razburjeno.

No Zina ni videla ničesa. Po bregu so stale še vedno pustinjaške, z lesom pokrite gore, in nobenega znamenja vasi, ni posestva ni bilo na njih. Samo vzduh je postal nekako dišeč, aromaten, in od nekod je hipoma potegnila vonjava cvetočih jablan.

— Kje, kje? — vprašala je Zina v razburjenosti, vzdigáje se na prste. — Kje? Jaz ničesa ne vidim!

No Aljoša je samo krepkeje stiskal njeno roko in slastno, krepko diháje, z radostnim nasmehom ponavljal:

— Takój . . . takój . . .

Vsi so prišli k njima in, stojé okolo, tudi se stegovali in gledali naprej. Nekateri so vzeli binokle (kukála).

— Tu! — vzkliknil je zopet Aljoša in v tem hipu je bil parnik, izognivši se gore, nasproti večji vasi, ležeči navzdol po sklonu gore; a nasproti nje, na sosedni gori, je slonel star vlastelinski vrt, zakriváje poslopje, takó, da se je na zlatormeni zahodni strani neba videla samo rdeča streha in kos bele stene. Iz daljave se je zdelo, da je vas in vrt, — vse zasuto z rahlim, ravno naletélím, rožnato-belím snegom, — toliko cvetočih jablan je okrožalo vse od vseh strani.

— Tu, tu! — je radostno ponavljal Aljoša in z eno roko krepko stiskaje Zino k sebi, mahal z drugo nad glavoj sè svojim klobukom, pozdravljáje drago, milo nabrežje.

Vsi so se z govorom in nasmehom zbrali okolo nju, veselé se nju in prekrasnega razgleda. Parnik je dolgo, silno zažvižgal sè svojim mogočnim, orjaškim basom in, bližaje se bregu, obstal, lahno, komaj čutno zibáje se na malem valovji.

— Nu, zdaj ste doma! — rekel je, radujé se njunega zadovoljstva, kapitan, ki je prihitél od nekod.

Od brega sta jima že plavali dve ladiji proti, in iz ene, na kateri se je jasno kazala ogromna postava Aleksseja Markoviča, oblečenega v nekaj svetlega, mahali so jima tudi z robci.

Alekszej Markovič je stal sredi ladije v vsej svoji rasti in, odkrivši se, mahal sè svojim širokim slamnikom polagoma nad svojo plešasto, od zahajajočega solnca jasno osvetljene glavo.

— Glej teto Lizo! A ona, v temni obleki je sestra Liza! — govoril je v presledkih Aljoša svoji Zini. — A na krmilu je brat Andrej in vrtnar Ipat . . . Zdravstvijte, zdravstvijte! je kričal in se silil, da bi dosegel njegov glas ladijo.

In Zina je tudi mahala sè svojim robcem ter nekaj kričala in se smejala in radostno ploskala z rokami. V naglici se je hitela poslavljat od vseh — od ljubeznivega kapitana, katerem se je Aljoša, tresoč ga za roko, v svoji razburjenosti zahvaljeval za nekaj, in od vseh teh milih, dobrih potnikov, ki so ju tako radi imeli in celó od mimo hitevših matrosov, katere je poznala že po imenih.

Ladiji sta dospeli že čisto blizo h parniku in galovili z dolgimi železnimi kavljí. Matrosi so previdno spuščali k njima malo lestvo, po kateri je bilo treba iti doli.

— Alekszej, daj sem najprej ženo! — zakričal je Alekszej Markovič, in Zina je, uagnivša se čez bort, zagledala tam doli, čisto blizo njega, teto Lizo, in nekatere druge, še neznane osebe, ki pa so se ji tudi nasmíhale, in čutila je tako veselje, da je hotéla hitro, takój skočiti k njim doli in vse poljubiti. Nu za to pa je bilo treba iti najprej v nižje nadstropje parnika, katerega je bila spuščena lestvica. Hitela je tja s kapitanom, kateri jo je hotel sam dati v roke njenemu tastu, a mej potjo se je še mnogokrat vstavila, ter naglo poslavljala zdaj s tem, zdaj z drugim. Vsi so ji stiskali roke, želé sreče, a dame so mimogrede poljubljale njeno zardélo, vsem se nasmíhajoče ličice.

Aljoša je odpravljajal prtljago in v naglici dajal ukaze ljudem, ki so prišli iz druge ladije, ki je bila pripravljena za stvari.

No v tem trenutji, ko je Zina s kapitanom prihitela do lestvice, pri kateri sta ju čakala dva matrosa, kričnila je prestrašeno in nehoté stopila nazaj, bojé se stopiti na slabo, prozorno lestvo, skozi katero se je povsod videla temna globina vode. A nekoga silne roke, v rudečih pavolnatih rokavih, so jo hitro dvignile v zrak, in prej ko se je zavedela, so jo druge, tudi silne roke, v svetlih rokavih, poprijele in v hipu postavile na dno večje, rahlo se zibajoče ladije; in zdaj so jo objele tretje roke in ona je videla v svojo radost, da je že v ladiji ter je tako strastno hitela poljubljati teto Lizo, da se je ladija zopet silno zazibala.

— Nu sédi, sédi, hčérka! — govorila je teta Liza, smeje se in posadívaje jo k sebi.

Črez trenutje se je tudi Aljoša smelo in okretno spustil po lestvici in mimogredé objel samo očeta.

— Pokorno se zahvaljujem gospodu kapitanu za pozornost, naklonjeno mojima mladima potnikoma! — je glasno zavpil Alekszej Markovič in se klanjal na vrhu stoječemu kapitanu.

— Do svidanja, do svidanja! — zakričala je Zina, še le zdaj se zavedaje, da sta povsem ostavila ljubi parnik, za katerim ji je bilo naenkrat grozno žal.

V odgovor so se zopet čula pozdravila v slovó od vseh pasažirov, kateri so se zbrali pri bortu in še vedno gledali doli.

— Nu, odrini! — rekel je Alekszej Markovič.

Ladiji sta se tiho dvignili in zaplavali. Parnik je negibno počakal nekaj trenutij in, opisavši polukrog, tudi počasi odplul. No vsi so jim še iz daljave klanjali in mahali in nikdo ni hotel oditi prej, da nova gora povsem zakrije malo ladijo.

In ko je Zina videla, kako je za goro izginil poslednji ostanek belega telesa, ji je zopet postalo otožno in žalostno, kakor bi se bila poslovila od živega, bližnjega bitja. Izza gore, za katero se je videl samo še lahki sled dima, tajajočega se na nebu, začulo se je naenkrat mogočno, jej zdaj takó znano „rjojenje“, katerega se je od kraja tako bala.

S tem se parnik poslavlja poslednji krat.

— Nu, glej, Zinoček, doma sva! — rekel je Aljoša, zapazivši, kako se je v ženinih očeh pojavila otožnost.

— In dobro došli! — je radostno izpregovoril Alekszej Markovič, radujé se svojih otrok.

— A midva z Andrejem sva davi od 7. ure vedno letala na breg in gledala, kedaj se prikaže vaš parnik! — dejala je visokorasla deva sè silno zagorélím licem.

„Glej, kaka je ta Liza!“ mislila je Zina, radovedno ogledujé svojo novo sorodnico. „Glej, kaka je . . . samo Aljoši ni podobna . . . povsem druga . . . no vendar je krasna, prelestna . . .“

In Liza jo je tudi radovedno gledala sè svojimi umnimi, rujavimi očmi. Za hip so se srečale njune oči in nakrat sta obé zagoréli, se nasmehnili druga drugi in se sramežljivo obrnili v stran.

— Nu, dospeli smo! — rekla je teta Liza, ko je ladija lahko zadela v bruna malega pristana, narejenega ravno pod goroj; kraj vrta.

— Glej, dospeli smo! — je radostno ponovil za njo Aljoša in ne čakáje, da bi se ladija povsem ustanočila, skočil na breg.

Tam sta že stali, čakaje ju, neka mala okrogla devojka in starka v temni obleki, ki je, uvidevši Aljošo, s krikom prihitela na njegova prsa in zaokala, poljubovaje njega glavo in lice.

— Nu, hčerka, stopi na rodno zemljo! — dejal je Aleksjej Markovič, kakor peresce dvigaje Zino s svojimi silnimi rokami.

Zina mu se je nehoté nasmejala in previdno, negotovo stopila na „rodno zemljo“. Kar ji je začelo biti nekako otožno. Okolo nje so bili sami novi, tuji obrazi, radovedno jo ogledováje, a naravnost pred njo se je dvigala kruta, neznana gora, vsa zarasla s temno-zelenim hrastovjem.

Neverjetno se ji je zdelo, da je to res njena „rodna zemlja“, da se je res pripeljala „domov“. Strašno se ji je zdelo iti na to temno, visoko goro, za katero jo je čakal začetek docela novega, nenavajenega življenja . . .

In nehoté, razmišljeno je krepko prijela roko Aljoše, instinktivno iščočá v tej mili roki svojo oporo in zaščito . . .
(Pride še)

Iz Dr. Dežmanovih spisov.

O lepoti in negovanji človeškega telesa.

(Dalje).

1. Najprej je treba jesti lahne hrane, dokler ni prebavljane popravljeno. Jed ne sme biti samo hraniva, ampak tudi lahko prebavna. 2. Kdor se poslužuje tečne hrane, mora se tudi bolj kretati in dihati, ne sme pa oslabeti vsled mišičnega kretanja in pota. 3. Treba se je vedno hraniti zmerno in z navadno hrano, katere je človek že vajen, ker množina hrane in neobične jedi slabé prebavljane. 4. Vsak teden se je treba dvakrat kopati v topli vodi, ker tople kopeli oživljajo v suhih ljudeh pretvarjanje v telesu. Vrh tega si je treba še vsak dan na lahko drgniti život, kar je že Hipokrat priporočal. 5. Treba je zgodaj vstajati in zgodaj vlegati se; bedenje suši človeka. 6. Ko je naposled prebavljane urejeno, pospešimo spolnenje telesa z običnimi krepili: mehкими jajci, dobro gnatjo, ovseno juho, dobrim pivom itd.

Znano je, da na vzhodu, osobito v Turškej, mora biti vsaka gospa ali devojka debela, ako hoče biti po ondašnjem menenji lepa. Tam se žene debelé uprav na umeten način, ker drugače ne morejo biti ugledne. To umetno debelenje pa obstoja v tem, da se često toplo kopajo in vsaki dan pijó v kopeli že mastno kokoško juho, v kojoj je ukuhan koren tetivice (Smilax Chinae). Po juhi jedó meso dobro rejene kokoši napolnjeno z man-

delni in orehi. Mnogo jim pomaga seveda tudi brezposleno haremsko življenje.

Tudi v nas je takih ljudi, ki se vklanajo tem orientalnim nazorom ter si mislijo, da mora človek v nekotih službah biti debel, češ da debeli ljudje so takemu stanu primernejši. V o b č e se pa v Evropi vse boji debelosti: tako možki kakor ženske, osobito pa dekleta.

Kakor suhosti more biti človek podvržen tudi debelosti. Flegmatičen, brezbrizen, zadovoljen človek debeli se mnogo lažje nego sangviničen in nervozen; brez dela človek prej, nego delavni in marljivi ljudje: človek kratke pameti prej nego oni, koji mnogo misli.

Človek, debeleč se, izgublja v lepoti oblik, v miloti in v kretanju; razven tega je neokreten, diha težko, srce mu bije močnejše in poti se kmalo in mnogo, kar je radi vonjajočega hlapenja prav neugodno.

Opomniti moramo tu-le, da je mnogo lažje zaprečiti debelost ali zatreti jo takoj od začetka, nego jo ozdraviti kasneje in sicer zato, ker so z debelostjo večkrat združene kronične bolezni krvi in hranjenja.

Salo nastaja v telesu, ako ga več pride, ali ako se ga v telesu več napravi, nego potroši, a nasprotno izgineva, ako se ga več v telesu potroši nego ga pride v telo. Ono se dogaja, ako se hraniš s takimi jedmi, v kojih je že mnogo sala ali vsaj takih delov, iz katerih se more v telesu napraviti salo. Takova hrana bi bila: surovo maslo, olje, slanina, mastno meso, mastno mleko, mastne testenine, s kratka hrano, koja dela obilo masti,

Kakor je kakovost hrane velike važnosti, tako so zopet znatne vse okolnosti, s katerimi se pretvaranje (in s tem trošenje sala) v človeku povišuje ali zmanjšuje.

Kako se torej zdravi obilnost ali debelost? Hipokrat, katerega imenujemo očeta zdravilstva, pravi: Spavaj samo po noči in na trdem ležišču, sprehajaj se mnogo, tekaj in kretaj (gibaj) se živo. Nek drug moderni zdravnik trdi, da ni boljšega sredstva, da se ozdravi debelost, nego po noči učiti se algebre, a po dnevu cepiti drva. Pred vsem moral bi po mojem menenji vsak, kdor je zapazil, da se je začel debeliti in želi rešiti se tega, posvetovati se zdravnikom, kateri naj ga preišče ni li njegova debelost posledica kakove bolezni n. pr. jeter.

Če ni v njem nobene organične bolezni, ampak je debelenje le posledica načina njegovega življenja, tedaj mora ta način spremeniti, toda ne na mah ampak malo po malo. Mora se paziti na vse dietetične uvete (pogoje), po kojih se zmanjšuje tvorenje sala, a vže napravljeno salo privodi v kri na razstavljanje in izpelavanje ter s tem je treba pospešiti pretvarjanje v človeku.

Ti dietetični pogoji so sledeči: Treba se hraniti s tako hrano, v kojih ni mnogo kemijskih elementov, od kojih se delo salo. Takov element je najprej ogljik, kateri je glavni sestavni del v vsakem škrobu, sladkoru, gummiju v rastlinskih in živalskih masteh (olju, slanini, loju, možganih, maslu) potem v pivu in v sladkem vinu.

Tudi mleka, koje ima v sebi sladkora in masti kakor tudi rumenjakov, treba se je varovati. Najboljša pijača je voda, a oni, koji je navajen vinu, naj ga le pije dalje, toda prav zmerno.

Na večer ni nikdar dobro mnogo jesti. Škodljivo pa je lepoti in zdravju, kar delajo nekatere devotke, da bi se posušile: — gladovanje in pitje kisa (octa).

S tem si pokvarijo prebavljanje, dobe krč v želodcu, pljuvajo kri in naposled zbolé za sušico. Treba je pomisliti, da se vse salo izločuje osobito z delovanjem pluč. Radi tega je treba vporabiti vse kar jači dihanje in oživljuje krvni tok, a to je kretanje v zdravem gorskem zraku, rano vstajanje in sprehajanje ob zori. Tudi znojenje (pot) pospešuje izločevanje sala, zato morejo oni, katerim zdravnik dovoljuje, vporabljeni ruske kopeli. Ker znamo, da dišemo tudi s kožo, t. j. da se tudi z delovanjem kože izločuje salo, pospešimo to delovanje kože, ako jo močno drgnemo vsak dan s suhim hrapovim suknom. Kjer se ne more z navedenimi sredstvi nadvladati debelenja in ako dopušča stanje telesa, pomagala bode voda v Karlovih in Marijinih varih, Heilbrunu, Kissingen, Kreuznachu in Emsu.

Do katere meje sme se človek odebiliti, da ne kvari stasa?

Da odgovorim na to vprašanje, povem nekoliko besedi o takozvanej ženskej „tailli“, t. j. v sredini trupa, o pasu in njegovem razmerju. Narava je ustanovila, da pas zdrave in pravilno odrasle ženske srednje velikosti je v obodu (periferiji) 70—76 centim. Prvo število kaže obseg najtesnejšega naravnega ženskega pasa. Vsak centimeter, za koji se ta obseg zmanjša, je zdravju na kvar. A kaj pravi moda na to? Moda, ta ljuta okrutnica pravi: 55cm. to je mera za nejobilnejši pas in to mero hočejo doseči nekatere lepoticice z vsemi možnimi sredstvi: steznikom, ribjo kostjo, jeklom, traki, pasovi in včasih stisnejo pas do 35cm. tedaj polovico naravnega oboda.

Zastonj dokazuješ takim lepoticam, da je to stiskanje v pasu zdravju prav škodljivo: da od tega trpé vsa urejenja trbušne votline; da to prouzročuje krčevite in druge nevarne bolezni. Ali ne marajo one za zdravje, samo da so lepe.

Da, lepe po nazorih kakovega modnega krojača, ali nikdar po umetniških, po naravnih.

Grški umetniki, koji so nam ostavili one uzore vitkega ženskega stasa: Venero, Cerero, Hebo, Gracije itd. so se držali naravne prej navedene periferije pasa. A same največje privrženke pretesnega ženskega pasa gotovo bi se zgrozile, ko bi ugledale svojo podobo tako tenkopaso iztesano v golem mramoru.

Ako je človeški stas pravilno izveden; ako ni ne presuh ne predebel; v obče ako odgovarja vsem zahtevam prijetnosti v obliki in polti: vendar ni lep, ako mu nedostaje — pravega držanja. (Pride še)

Márica.

Zapuščena.

V blede, upalo nje lice,
V nje orosele oči,

Zrla sem s strahom zvedava,
Kaj jo teži — kaj mori?

Detece v njenem naročji
Se je smehljalo sladkó,
V me je upiralo svoje
Lepo nedolžno oko.

Gledala spet sem vprašaje
V materin žalni obraz,
— Oh, saj o njeni sramoti —
Davno zna cela že vas.

Jaz je obsojala nisem,
Kaj da trpi — Bog le ve,
Bridko plačuje svoj padec,
Dete le sreča je nje.

Kristina.

Gospodar in pes.

(Moderni samogovor) — Spisala Márica II.

Ha, ha, Druže, moj zvesti pes, čudno, sumljivo me pogleduješ? Ali si se varal v okusu svojega gospodarja? Kaj, prijatelj, doslej nisva bila navajena spremljati takih strašil velikoustih, kakoršna je bila najina današnja dama? Pa kaj češ... „Ni brvice, ni stezice

Ni rešilnega tiru“....

Dolgovi so nama zrasi čez glavo... no in nisi videl, kako globoko se mi je odkril „Itzigleben“, videvši me ob strani bogate gospodičine?...

Moj „stari“ je sicer dejal, izplačavši mi poslednje tisočake, da mi odslej naprej naj moj pes žre dolgove, a žal, da jih ni takih psov, pa nič ne de, v odločilnem hipu dobi se nevesta, ki seveda navadno ni dobila od usode družega prikupljivega, kakor debelo mošnjo denarja, povrhu pa velika usta, kakor n. pr. moja „izvoljenka v sili“ — izvrstno! saj jej bo požreti poleg dolgov i marsikaj družega — ki pa sprejme odprtim naročjem gospodarja, psa... in njune dolgove...

„Wer nicht liebt Wein, Weib und Gesang“... kaj, družé, v tej točki si ne dava ničesar očitati in...

„Mi pa ostanemo, kakor smo bli

Enega srca — enih mislij“...

Stresaš glavo? Seveda, to ti je novo, Druže, a prosim, midva se ne oženiva radi žene, ampak radi tisočakov. Žena nama bo le neko sredstvo, ki nama bo osiguralo najin „dolce far niente“... še nisi zadovoljen, dragi Druže, tu se žene za življenje in smrt: ali — ali! Ali ženo ali kroglo! A tako! Sedaj mi je šinilo v misel, kaj te muči in skrbi! Bojiš se, da postaneva filistra... kaj še! Nobeden od naji! Od kraja bova seveda morala malce spolnovati svoje dolžnosti, morala se bova dati sem ter tja pobožati od najine milostive, potem pa: „Kolikor kapljic, tol' k' deklet“, saj ti je znana moja najljubša popevka, duhovita variacija narodne pesmi, in pa tista: „Saj veš mojo navadico, navadico nicoj!“...

Kar se tiče „Chambre séparée“, kjer se peni šam-

panjec, kjer... pa kaj ti bom pravil, saj si sam vse videl, leže pri nogah bajnih krasotic... ostaneva ji zvesta i v bodoče, no in najina milostiva?...

Spominjam se — spomina sem dobrega, seveda ne, kar se tiče upnikov — da sem se bil spravil kot mlad dečko nekoč nad debelo lukovo glavo ter se naslajal z njo, čeprav solznih očij. Kar prideta v kuhinjo oče in mati. Mati je bila hnda, češ „dišal“ mi bo tri korake daleč kakor pravi pravcati lukar, oče pa se je smejal, mené: „Pusti ga, človek, sosebno mož mora vse skusiti v življenji, ki mu vsili itak premnogi užitek, koji bo užival solznimi očmi.“ No, dragi moj „stari“, prav si jo pogodil! Tuđi z ženo svojo živel bom solznimi očmi, a živel vzlic temu... zakaj? Nekaj sladkega vendar ima záme: to so njeni novci!...

Kaj je, Slovenka ali tujka? Bebebe... tega še sam sebe ne prašam... Ali, da ne bom toliko navezan na dom, hočem se ogledati za kakšno imenitno službo z visokodonečim naslovom. Učil se sicer nisem mnogo, kaj teorija... „Gau ist alle Theorie“... praksa je merodajna. Kaj je dandanes treba človeku, ki ume življenje, knjig in učenja, človeku, ki dobi bogato ženo in z njo očeta, ki si je kupil z zlatom ugled, ki se naziva duhovitim. najsi ponovi še tako obrabljeno frazo, očeta, kojemu sta se podelili črki „pl“ zlatu na ljubo. Denar in protekcija, to je glavna stvar, dragi moj družé, in v tej točki se nama ni bati konkurence. Moj plemeniti „oče“ storil bo vse, da se bo lahko bahal pred svetom s svojim zetom.

No, in žena, ali jo bova prepustila dolgemu času? Kaj še! Kedo bi mogel biti tako negalanten naproti ženskemu spolu? Navlekel jej bom polno hišo tistih hišnih prijateljev, da se zabava z njimi. To je jako vrla iznajdba novejšega časa, ne, ne novejšega, samo ime se jim spreminja po času, kajti tisti „minnesängerji in trubadurji“ se mi vidijo jako identični s temi našimi „Hausfreundi“.

Ampak, imenitna naprava, čeprav ne v vseh slučajih obema, možu in ženi, ljuba. Če jih žena rada vidi, so možu trn v peti, pri meni bo pa to nekaj čisto novega, kajti jaz bom svojo ženo sam oskrbel z njimi. Ali se ti vidi neverojetno, da bi jej hteli žrtvovati svoj čas? O dà, dà, nikar se ne boj! Veš, pri njih ne govori toliko srce kakor želodec, ali reciva, skoz želodec pride se v njih srce.

Gostila jih bo dostojno naše hiše bogastvu, oni pa se jej bodo klanjali in klanjali... Midva pa bova običajno — žalibog ovirana, vdeleževati se prijetnih domačih zabav po važnih opravkih najine imenitne službe...

Torej, moj pes, ali ne potrebujeva žene uprav krvavo?

Ali ženo ali kroglo!...

Čestitim „Slovenkinim“ sotrudnicam v prevdarek.*)

Píše Branko.

Kdo bi se ne veselil lepih, brezskrbnih dni v velikih počitnicah? Konec šolskega leta bega med suhoparnim predavanjem misel često na jesenske počitke in zlato svobodo, ki prihaja z njimi, češ, kmalu bo proč težko delo, proč bo toliko vsakojakih sitnosti in pedanterij. Človek se prosto vrže v naročje lepe narave, da se odahne in da se navžije kjerkoli si bodi v kakem samotnem koticu svežega zraka in si popravi skrhano zdravje; zraven pa ima tudi obilo časa na razpolaganje, da ga more lahko uporabiti za to, kar ga najbolj zanima in čemur se ni mogel posvetiti čez leto.

Tudi jaz se veselim prav po otročje, kedar mi je dano priti v domače zavetje. Vse dotedanje pozabim, da pričnem v novem svetu novo življenje. Kaj se vsega ne vmišljam kedar popolnoma sam svoj, daleč od vsakdanjega sveta, tekam po domačih travnikih in gozdih in se veselim slednjega grma, vsake skale, vsakega studenčka, kakor starega znanca, katerega mi je dano zopet videti po dolgem času!

Utrujen najrajše posedam v senco na sveži zrak. Nad glavo mi prijazno šumi vetriček v košatem vrhovju; daleč tam doli sije žarko solnce, dočim me hlad in polumrak obkrožujeta pod košatim kostanjem.

Pred menoj se odpira krasen razgled na bližnjo in daljno okolico, ob strani pa v globoki in senčni dolini šumi in se peni med skalovjem in gostim grmičjem pogorski potok.

Kolika krasota! ... Ko se nekoliko navžijem krasne narave, pa primem v roke kako knjigo, da vidim ali mi umetna lepota napravi toliko veselja, kolikor mi ga ponuja naravna divota.

Navadno imam polne žepe knjig, da si izberem kar mi bolj prija za dušno razpoloženje.

Čitam in pretresujem tudi slovenske proizvode. Med drugim radovedno in pazno pregledujem številke našega ženskega glasila „Slovenke“, da vidim kaj in kako je z njim.

Menda ne bo povsem neumestno, ako zamudim picle pol urice in izpregovorim par besed prav o njem.

Misel, naj bi se izdajal poseben list za Slovenke, je velevažna. Taka publikacija vtegne koristiti sila veliko k probujenju narodne zavesti; o tem menda nihče ne dvomi več.

Toda v listu se mora na marsikaj gledati, da bo kos svojemu namenu; razširiti mora svoj delokrog kolikor možno, da postane dostojno glasilo našega ženstva.

Naj mi dražestne čitateljice dovolijo izreči svobodno in brezobzirno, kar mi sili v glavo, ko listam po „Slovenkinih“ številkah! Govoril bom iz čiste želje, da bi ona postala čimdalje popolnejša in sposobnejša za svoj

*) Priobčujem ta članek, ker sem si v svesti, da ga je g. pisatelj sestavil z najboljšim namenom; sama uvidevam, da me naše pridne sotrudnice preveč oblagajo z leposlovnim čtivom, premalo pa z gospodarskimi i praktičnimi spisi. Urednica.

poklic, in da bi se napredovaje utrdila in se razširila tudi ondi, kamor ni morda šo dobila pristopa.

„Slovenka“ je dakle namenjena mlademu in odraslemu ženskemu naraščaju slovenskemu.

Ona mora torej voditi za roko ljubeznive Slovenke in vestno paziti na slednji njih korak in pomoči jim, da pridejo srečno do svojega cilja, do popolne vzgoje, do ugledne prosvete, po kateri hrepeni vsako blago srce in samo po kateri ženska postane vsestranski dražestna in vsega spoštovanja vredna.

„Slovenka“ mora donášati luč umu i mir srcu, blažiti čute, dvigati kvišku duše, rositi blagodejno roso na mlada srca, zdravilni balzam na zgodnje rane.

Pisateljice, sodelovalke „Slovenkine“, kot blage Vile, naj imajo vedno polne roke prijetno duhtečega cvetja ter zdravega in okusnega sadja.

Ob stezi v senci sedeče željno čakajo mile hčerke Slovenije. Prijazne Vile gredé morajo z bogato roko obdarovati lepe mladenke, ki čakajo da bi se svečano ovenčale z mirisavimi krepostmi, ki so lačne modrih soveto, žejne krepilnih besedi.

K vam se obračam z odkritosrčno besedo, drage „Slovenkine“ sotrudnice!

Narod obrača zaupno v vas svoje oči. A ne znate li, česa se nadeja od vas in česa zahteva? poznate svoj uzvišeni poklic? Čemu pišete? Kakšni idejali vas mamijo in vas silijo da nekterikrat morda celó pozno v noč bedite pri brlečej svetilki in projektirate na snežnobeli papir fine poteze svoje pisave?

Niste li nikdar nepričakovano zasačile svojih misli, kedar potajno se razvijaje, so vam tiho in pestro, kot pisani metuljčki, rojile po bistrih glavica? So-li bile vedno lepe in dobre in blagodejno vplivajoče na vaše mlade čitateljice?

Jaz nočem biti nepozvan svedok lehkotne rudečice, ki bi se morda vtegnila pokazati na kakem licu. Čemu? saj itak znam, da ni vsaka izmed vas zaprla k počitku trudnih oči z ono nepopisno zadovoljnostjo, katero človek čuti, kedar zadnji hip pred zaspancem pomisli na dobro delo, storjeno čez dan.

Vam li bom kaj očital? Ali sploh smem?

Slušajte in oprostite!

Pišete li za slavo?

Toda slava, pristna i trajna slava se naslanja na dobra, jako dobra dela. Jako dobro in torej vsega priznanja vredno delo storite, če pomagate sè svojimi spisi lepo vzgajati nežni naraščaj slovenskega ženstva.

Same dobro znate, da vzgojevati pomeni vdihniti dobre misli, učiti kako se odpravljajo slabosti in se brzdajo strasti, sejati v mlada srca dobro seme vsakojakih kreposti in čednosti, duha povzdigniti nad podlost in nad blato, ki se v tolikem izobilji vije po tej solzni dolini, in pomagati mu k krepkemu vzletu navzgor visoko, visoko do edinega vira prave luči, pristne resnice, čiste ljubezni.

Ali ste storile to? So li se čitateljice poboljšale po čitanju vaših spisov? ali so dihale prosteje? ali se jim je smijalo jasneje nekaljeno okó? Gorjé pisateljici, če po

čitanju njenih spisov se raztegne črni oblak po zamišljenem čelu čitateljice, in ji mrzli dih zaveje v gorko srce! Čemu kaliti jasna čela? Kako je lepo gledati nekaljeno nedolžnost deviških oči, blagodejni odsev, ki se javlja iz čiste duše na nezavedno krasnem licu!

Dobro si zapomnite, drage prijateljice! Deklica je kot vrtec mladega zelenja in nežnega cvetja. Nepričakovani piš strasti lahko zmede in zatre vse, kar je v njem lepega; strupena slana indiferentizma in skepticizma otruje in umori že v korenu skrbno posajene rastline.

Znate li, kako obdeluje svoje grede moder in priden vrtnar? Oh, saj vem da znate! Lepo premišljuje dan in noč, kako vam je najbolje postopati, da se bode vaš vrtec prijazno smehljal mimo idočemu potniku.

Lehko bi prišel gospodar in vprašal: Kako je z mojim vrtom, katerega sem ti dal v obdelovanje? — Kaj si napravila z ono deklico, z nedolžno mojo golobico? Ah, ona tvoja črtica, ne baš prenedolžna in presramežljiva, je prinesla burjo in nered v mlado dušo. Po tvoji črtici so se stemnile in zamotale njene misli, da ni mogla več jasno videti; strasti so se šumno vzdignole, da ni mogla več slišati glasu modrega svetnika. Lica so ji zarudela, povasila je oči in prvokrat jo je bilo sram pred rodno materjo!

Neoprezna pisateljica, kaj si storila s čitateljico, katero bi morala boljšati in blažiti „Slovenka“?

Ti mi lahko oporekaš: Jaz sem pisala za odrasle Slovenke, ne pa za otročje narčnice.

Za odrasle? Bodi! Pozabiti pa ne smeš, da list pride v roke tudi mlajšim. List je seveda v prvi vrsti glasilo za odrasle, kdo bi to tajil? Toda če odrasle so modre (in vrlo prijetno mi je misliti, da so vse take) se bodo z nejevoljo odvrnile od tvojih nemodrih spisov. Če pa slučajno je tudi takih, ki niso modre, oh, znaj da posebno tem je krvavo treba drugačega čtiva. S čem jim hočeš polniti prazno srce? Z nečimurnostjo, z ničem? To je nesmisel! Treba jim tečne, zdrave, krepilne hrane, da si zopet napolnijo s krvjo anemične žile.

Ozri se naokolo po mili domovini in kmalu izprevidiš, da naši pisatelji, in še posebno pisateljice, ne smejo tratiti časa, ker je treba, da se odpravijo še marsikteri nedostatki in da se prinese v narodno zalogo še marsikaj nujno potrebnega. Nikakor ne boš koristila narodu, če tvoji spisi bodo prazni in če boš širila med mladimi Slovenkami lehkomišljenost in puhle sanjarije.

Pišes li da zabavaš? No, bodi v božjem imenu! Piši, zabavaj, kratkočasi, tudi tega je treba. Toda pomisli! Kaka zabava je to, ako, dočim se bralka prijetno smeje in kratkočasi, se ji počasen a pogubonosen strup tajno in polagoma razširja po žilah in raznaša po šibkem organizmu kali neizogibnega pogina? To ni zabava, to ti je tako igranje, kateremu konec bo grenko žalovanje in bridek jok.

Drage sodelovalke, narod pričakuje od vas kaj resnega in tečnega. Ali morda ne žazija zdaj pa zdaj lahkomišljenost izmed koketnih vrstic naše „Slovenke“?

Oh, hočem biti pravičen! resnica nad vse! Tudi nekaj dobrega in vrlo dobrega je prinesla „Slovenka“.

A če pogledamo na potrebe, tega je vendar še premalo. Jaz bi želel mnogo več; želel bi, da bi vsaka slovenska mladenka dobila v „Slovenkinih“ številkah nevsahljiv studenec oživljajoče pijače, one pijače, ki krepi duše, ustvarja trdne značaje in podeljuje plodovitost dobrih, plemenitih, velikodušnih misli in činov.

Dobro si zapomni draga „Slovenka“! Ti ustvarjaš prihodnost našim mladenkam. One gredo v resno življenje. Mnogo potreb in težav, mnogo negotovosti, mnogo sitnosti in bridkih ur jih čaka. Kako naj se bodo vedle v raznih položajih, da bo prav in da bodo vredne pohvale pred Bogom in pred ljudmi?

Mila „Slovenka“ uči jih resnega življenja!

Kaj jim koristi ono večno čitanje večnega, stereotipnega in čestokrat škandaloznega ljubimkovanja?

Ljubezen, ljubezen! lepa reč, blag čut, žarek ki je padel iz neba na zemljo.

Da! Toda čemu onečeščeovati jo, čemu jo ponašati po trgih in ulicah, na razpolaganje lahkoživcem in od samega dolzega časa zevajočim ljudem?

Ljubezen! oh, da, ljubezen! Toda človek bi sodil iz vaših spisov, da vi poznate samo eno vrsto ljubezni, in sicer najbolj egoistično in najmenj plemenito.

Ne poznate drugih ljubezni?

Oh, jaz poznam najčistejšo, najvzvišenejšo in najbolj ne dolžno ljubezen — ljubezen do Boga. Ta je glavni temelj, na katerega se mora vse drugo osnovati. Bog je začetek in konec vsemu; od njega izhajamo, k njemu tudi naposled pridemo; on je vir vsega dobrega in lepega. Od njega smo prejeli vse, vse; samo slabost in njih posledki so naši. Zemlja in nebo oznanjata njegovo slavo; zakaj bi se mu ne poklonili i mi? zakaj ga ne bi ljubili? Slovenke moje, upoštevajte najprvo njega, ki vas je ustvaril dražestne in mile in vam je podelil bister um in gorke srce, da mu ž njima čast delate. Ljubite ga in ga ne zanemarjajte tako nevhvalno u svojih spisih!

Za Bogom pride na vrsto ljubezen do roditeljev. Oh, dragi, dragi! kdo jim povrne vse kar so za nas storili in žrtvovali? Ljubezen se s ljubeznijo povrača. Jaz si ne morem misliti Slovenke, ki bi ne ljubila drage matere in ljubega očeta. Dajte, pripeljite mi hčerko ali sina ki ne ljubi svojih roditeljev! Jaz ju popeljem v najtemnejši gozd pred zverinske brloge. Zverina sama ju bo učila kako se ljubi očeta in mater!

Drage „Slovenkine“ sodelovalke, slavite ljubezen do starišev, pospešnje jo, krepite jo v srcu svojih čitateljic!

Je še druga ljubezen — ljubezen do svojega bližnjega. Kako široko polje se odpira tej ljubezni! Kaj rečem polje! to vam je nepregledno morje, ocean brezmejnih. In kako blaga in velikodušna je ta ljubezen, a ob enem kako malo razširjena! -- Ali ste kedaj odrekle pomoč potrebnemu, dober svet neizkušenemu, tolažilno besedo žalostnemu? Ste li poljubile solzno lice bedne sirote, ste se li potegnile za preganjano nedolžnost, ste li prinesle veselja trpečemu bolniku, sočutja zapuščeni vdovi? Koliko stradajočih ubožčkov vam je stegovalo naproti tresoče roke in vas prosilo koščeka kruhá. Gorjé

vam, če ste ga zaničljivo zavrnilo in siromaka razžalile z neprijazno besedo! Grdi čin ostane črno in neizbrisno zabeležen v knjigi vašega življenja.

Dolžnost slehernega človeka je, omejiti po svoji moči neskončno gorjé, ki preplavlja bedno zemljo. Kako blaži in povzdiguje srce ljubezen do trpečih bratov! Pač, zelò surovo dušo mora imeti, kdor ne pozna te ljubezni. Drage „Slovenkine“ sodelovalke, proslavljajte jo, širite jo sè svojimi spisi; ustvarjajte v svojih čitateljicah toliko angeljev tolažilcev, kateri naj bi rosili tešilni balzam na človeške rane! Nebo se bo smehljalo nad njimi in nad vami in zemlja vas bo blagoslavljalala.

In kako naj molčim o tebi, sveta domovina, ki stresaš v prsih krepko srce junakom, razburjaš in vznášaš plemenite duše, razvezuješ še tako počasne jezike?

A če govorim o ljubezni do domovine, se mi zdi, kakor da bi nosil vodo v morje. Kdo ni slišal, kdo ni tisočkrat čital o rodoljubji? Ali je treba še kaj k temu dostaviti?

In vendar, in vendar . . .!

Slovenke naše, tiho vprašam: Ali ljubite domovino in njene svetinje, kakor se spodobi blagočutnemu srcu? odgovorite, jo li ljubite?

Da!

Vse?

Hmm! . . .

In pa tudi izmed onih ki pravijo, da so Slovenke, koliko jih je, ki ljubijo z resnično, z delavno ljubavo svoj narod, svoj jezik? Ali jih ni morda premnogo takih, koje mu skazujejo le s prazno besedo, ne pa dejanski svojo udanost?

Tako rodoljublje je nično, nično, stokrat nično!

Oh, poznam prav mnogo zavednih Slovenk, katerim je domovina svet ideal, kojemu navdušeno žrtvujejo vse, kar le morejo. Kako je lepo jih gledati na polju narodne delavnosti! Slava blagim, značajnim, uzornim Slovenkam! Njih imena se bodo zlatom blestela v spominski knjigi naroda slovenskega.

Ali žalibog! zopet poznam mnogo takih, katerim rodoljubne težnje so deveta briga. Komaj, komaj se spomnijo da so Slovenke, kedar se jim je zavrteti pri kaki čitalniški veselici po plesni dvorani. Sramota! Njih uzori so v poskočnih petah, njih težnje se ne vzdigujejo za ped od tál. Mlačne, anemične duše, brez čuta, brez življenja, puste megle, ki se dolgočasno vlačijo po lepi naši domovini! Pokrijmo jih z zastorom pomilovanja, nočemo gledati tolike sramote!

Čestite sodelovalke! ko bi se vam posrečilo vzbuditi in razvneti v njih zadnjo iskrico življenja! Pišite, navdušujte mlade in odrasle Slovenke za narod in njegove svetinje!

Se nekaj, še nekaj! Kje je ljubezen do hiše, do reda, do gospodinjstva, do blagostanja, do vsega onega, kar bi se na kratkem zvalo „praktično življenje“? Saj vendar naposled stojimo na trdih tleh in ne v meglah, in potrebujemo povsem družega, nego golobjega ljubkovanja, romantičnih sanjarij, nebeškega Olimpa in bogovom namenjene ambrosije!

Koliko ste dosedaj spisale o praktičnem življenji? Tukaj vas čakam, na tem polji bi se morale najlepše skazati, to bi morala biti vaša prva naloga in skrb. Nekaj dobrega smo že videli, toda pričakujemo še več, slišite? še mnogo več!

In še koliko drugih, čistih, vzvišenih ljubezni bi vam hotel priporočiti! Pa bodi dovolj!

Zakaj se sploh vse to zanemarja in se najrajše obdeluje in slavi ona ljubezen, ki navadno ne prinaša drugega, nego žalost, burjo in temo? Zakaj? . . .

No, vidim, da postajam siten. Dovolj torej! Drage sestre, vi me itak umete.

Premišljuje vestno svoj poklic. Majka Slovenija pričakuje od vas mirisavega cvetja, pa tudi zdravega sadja. Kaj hočete da jej koristi suho listje ali pa škodljivi plevel?

Cvetje in sadje — sadje in cvetje! Znete? Na delo torej z navdušenjem in z veseljem!

Kako se najina ljubezen je začela...

Kako se najina ljubezen je začela?

Hm! vsi so vedeli poprej za njo ljudje.

A kar so drugi rekli, nisva jim verjela

In lastno v prsih sva vtajila si sree.

Drug drugemu sva bila kakor trn v peti,

Dokler usode naji vezal je ukaz,

A ko vsaksebi ločena sva šla po sveti,

Trpela nehote sva ti in jaz...

Molče desnico položila sem v roko ti...

„Za vedno z Bogom?“ si prašaje mi dejal,

Zardela sem... od jeze... kajti nama v koti

Na vsa se usta amor zlobni je smejal...

Márica II.

Noč.

Črno haljo noč razgrinja

Čez utrujeno zemljó,

In nad manoj niti jedne

Zvezde ne užge nebó.

Nemo zrem v to nočno tmíno,

Duh pa truden mi bedi:

Kdaj miru in upa zvezda

V noč duševno zagori!?

Kristina.

Galerija ženskih slik.

Beleži Kamnoselski.

Gospa Marjeta.

(Zvršetek.)

Dolgo, dolgo časa je šlo tako naprej, bile so sanje življenja, kakršne sanja človek samo jedenkrat na svetu in kateri čas življenja mu je za vedno v najslajšem spominu, pa ako bi živel tisoč let. In sredi teh sanj je bila ona, kakor kraljica te mlade moje sreče.

Ne vem, se je li začela komu drugemu tudi taka, to pa sem pozneje videl, da jo imajo vsi, vsi radi.

Da si nikdo ni prav znal, od kod je prišla, kaj jo je prineslo, le to je znal vsak, da jo ljubi in želi biti v njeni bližini. Njena mila prikazen, njeno tiho, sanjavo in smehlajoče se bitje se je prikupilo vsakomur na prvi trenotek. Kadar je šla po mestu, takisto, kakor prikazen iz nebes, bilo je takoj vse drugače na ulici; bilo je, kakor bi počivalo to naše mestece pod čarobnim prozornim pokrivalom, ki sega gori pod nebo, a da skozi isto gleda notri vse nebeško prebivalstvo, vsi angelji in svetniki, da, Bog sam in pazi, kako hodi mej najsrečnejšimi zemljani ljubljena božja, ta gospa Marjeta. Okrog nje pa so se gnetli otroci in revni in drugi, pozdravljali so jo z oken in pragov.

Pripovedovalo se je, da je bogata.

In sicer po pravici. Neštevilne darove je delila in nikdo ni odšel s praznimi rokami, ki se je zatekel k njej za pomoč. In v cerkve je žrtvovala! Kadarkoli je ob velikih praznikih zablščal v zlatu in svili gori pred velikim oltarjem župne crkve nov mašnikov plašč ali oltarski prt, vsikdar se je šepetalo po cerkvi: „o, to je od nje, gospa Marjeta je to storila! Bog jej stotisočkrat povrni! Gorka pojde v nebesa!“

Spominjam se, da je nekaj gorelo v našem mestecu. Pogorela je hiša in vse priprostemu meščanu. Bilo je po noči, ko je ogenj zbudil iz spanja preplašene ljudi. Strašna slika je bila. Plat zvona je udarjala gori v linah in po ulicah so begali ljudje na pol razgaljeni. Ker je bil hud veter, se je bilo bati, da pogori vse mesto. K sreči je pogorelo posestvo samo jednemu. Ko so se proti jutru razkropili ljudje, je ostal na pogorišču nesretnik sam. Ni jokal, ne tožil, ko je čepel na razvalinah svojega uničenega imetja, marveč strmel je pred se, kakor bi bil brez uma; tedaj pa se mu približa neka ženska, molče mu stisne v roko veliko denarja in s prstom na ustih odide proti cerkvi. Dolgo po njeni smrti je pripovedoval, da je bila gospa Marjeta, ki mu je dala dovolj, da si je sezidal novo zavetje. Molil je za njo do zadnjega svojega vzdih.

Vender nad vse je ljubila mene, njenega „varovanca“. Ko mi je bilo odhajati v latinske šole, skrbela je jedino ona za me, niti najmanjše stvarice ni pustila, da bi storili za me moji roditelji. Ko pa je prišel trenotek slovesa, ko je čakal pred bišo voz, da me odvede izpred njenih oči, za dolgo časa, tedaj me je dvignila k sebi, stisnila me burno na se, potem pa se spustila v tihi, tožni jok.

Ali si zamoreš misliti, draga čitateljica, od kod je izvirala ta neumevna, tajnostna ljubezen njena do mene, še otroka? Ljubezen nje, ki je bila stara trikrat toliko in ki je bila po vrhu še tako pobožna?

V tej ljubezni je bila vsa skrivnost njenega bitja, ta ljubezen je bila, ki je delala njo samo tako skrivnostno pred vsem svetom, ta ljubezen je bila, kar jo je držalo v našem mestecu do zadnjega diha in ta ljubezen je bila, radi katere je umrla tako rano, oj, toliko prerano!

In vendar ni poznal nikdo izvora tej ljubezni, kajti molčala je, povedala ni nikomur ničesar in vzela bi bila svojo tajnost saboj v tihi grob, da je ni razodela v zadnjem hipu meni, jedinemu meni.

To je prišlo tako.

Ko sem izvrševal red za redom latinske šole in je z duševno zrelostjo rastla tudi moja telesna, opazoval sem vsikdar ob počitnicah, da je ne osrečuje več tolikanj moja navzočnost, marveč, da je vsikdar obšla neka senca neumljive tuge prekrasno njeno lice, kadar sem se bližal njenemu bitju. Celo večkrat sem videl, da so prale solze njen blede obraz in da so še bliščale v njenih očeh, ko je plaho upirala na me svoj pogled. Najrajša pa se mi je odmikala, ali se skrivala pred menoj. Dasi me je bolelo v srce to njeno nakratno čudno vedenje, vendar nisem črhnal besedice. A tudi mojim roditeljem se je zdela čudna ta izpremema.

Najedenkrat pa je ni bilo več k nam, in dejali so, da je obolela, nevarno obolela. Necega dne pak je izrazila željo, da pridem k njej, povedati, sporočiti mi ima nekaj posebnega.

Srce mi je udrihalo viharno, ko sem stal na durih njene sobe.

Ko vstopim, je ležala na tamnozelenem divanu in roki je imela prekrizane na prsih, v rokah pa je držala sliko. Ni me takoj opazila, oči so jej bile uprte v sliko, — stoprav polagoma, tvrdo, se je odmaknilo njeno oko od slike in splavalo k meni ter obstalo na mojem licu. Nasmehnila se je, ta isto, kakor se nasmehne bolnik, kateremu ni več pomoči a o čegar boleznih se nič gotovega ne ve. Njeni ustnici, rudeči, kakor bi bili krvavi od davnega, davnega poljuba, so se premikali, še predno je izpregovorila.

„Prišli ste, gospod Davorin, hvala Vam!“ dahnila je in pokazala na bližnji stol veleča z roko, naj sedem k njej. Potem se je malce sklonila po konci in pričela:

„Jaz umrem, gospod Davorin, tako je namenjeno v božjem sklepu. Nikdar več ne bodem počivala v cvetni sencih drevja konci vaše hiše, nikdar več ne bova prepevali z Vašo mamico lepih pomladnih pesmi, — kako je bilo to lepo je-li? A vse mine! Toda to ni bilo, radi česar sem želela govoriti z Vami, gospod — Davorin. Marveč nekaj družega, neka skrivnost, katere ne smem vzeti saboj v grob, ostati mora na zemlji, izročam jo v last Vašemu spominu in ako Vam pride kedaj na misel, pisati svoje spomine, morda ne pozabite uvrstiti vanje i tega . . . ali vidite to sliko?“

Pokazala mi je sliko, katero je mej prvimi besedami položila skrito na svoj život.

Osupnel sem, — ta slika! To sem bil — jaz!

„Gospa Marjeta, kje ste dobili to sliko?“ vzkliknil sem in segel po sliko. „Ne spominjam se, da bi se bil dal že slikati, a kaj — saj sem še tako mlad in vendar je moja, moja slika to!“

„Motite se, to niste Vi, gospod Davorin. Kako krasen mladenič ste postal! Toda, ali veste, kako vesela sem Vas bila, ko ste bili še deček, a kako sem postala otožna, da, kako sem jela veneti, upadati, mreti, odkar ste postali krepek mladeneč.“

„O da, da, žal! Dobro vem . . .“

„To je zgodovina moje usode! je dahnila, potem je nadaljevala:

„Daleč od tu, ondi blizu morja, stoji moj rojstni dom. Blizu naše hiše stal je dom dragega soseda, ki je imel dečka Josipa. Josip in jaz sva se igrala dan na dan skupaj, bila sva si goreča prijatelja. Ko sva odrasčala, spremenilo se je otroško prijateljstvo v plamtečo prvo ljubezen mladeniča in deklice. Nič se niso protivili roditelji tej zvezi, ko so izvedeli za njo, marveč hoteli so naju združiti cim preje. Saj so bili bogati roditelji moji in njegovi.“

Toda nesreča je razdružila najlepšo ljubav na zemlji, nemila smrt mi je vzela dragega Josipa, ko je malo ne že stal z manoj pred oltarjem. Umreti je moral. Na smrtni postelji pa je prijel mojo roko in govoril neumevne besede:

„Klara!“ (vedite namreč, da nisem „Marjeta“ marveč ime mi je Klara — Klara Ostrožan). „Klara!“ je dejal, „nekoč sem čital v neki knjigi, da je podvojeno vsako stvarstvo na zemlji in da se nahajata tudi po dva človeka, ki sta si popolnem slična po osebi in po duhu. Povejmi, ako bi našla na zemlji človeka, ki bi bil popolnoma jednak meni, bi ga li zamogla ljubiti, bi li zamogla postati nezvesta mojemu spominu in se poročiti z njim, ker ti z manoj ni bilo dano?“

„Z njim poročiti bi se ne hotela, moj Josip, ker bi ga ljubiti ne mogla in ker ljubim samo tebe na veke, ali hrepenela bi, ga videti, oj samo videti! In ako bi ga mogla najti, šla bi za njim dneve in noči in kadar bi ga našla, hotela bi umreti!“

„Zakaj pa umreti, Klara?“

„Ker bi tedaj vedela, da si se mi prikazal ti, ki si prišel po me iz tvojih nebeških višav, da me popelješ saboj pred oltar nebeški, da se ondi združiva za veke!“

Izdihnil je na to moj Josip in njegova duša združila se je v slovesu s potokom mojih solz.

Ko pa sem završila svoje štirindvajseto leto, zaprosila sem svojo teto, ker roditelji so mi mej tem tudi že pomrli, da smem iti po svetu, iskat podobe Josipove. Dobila sem svoj del premoženja in šla sem, kamor mi je velel notranji glas, prišla sem med drugim v to tiho mesto.

Tu pa so se h krati izpolnile besede mojega Josipa, našla sem vas, gospod Davorin in v vaši bližini neznanca sanjala še jedenkrat vso srečno prošlost svojo.

Ljudje me niso poznali in ne poznajo me niti zdaj, čemu tudi? Zanje sem bila „gospa Marjeta“, ona dobra

„gospa Marjeta“, ki je celila rane vboštva trpečemu človeštvu in s tem svetim opraviлом tolažila svoje lastno bolno srce. A bila sem srečna na vaši strani, saj ste vi drugi moj Josip, po duši in telesu in sedaj, ko se mi je izpolnila želja, ki sem jo gojila ob njegovi smrtni postelji, sedaj rada umrjem, sedaj vem, da me kliče on, stoječ pred nebeškim oltarjem: pridi, pridi, moja Klara! Takoj moj Josip, takoj!“

Obmolnila je za hip, bilo je kakor bi bila prominola, za tem je spregledala z nova, prišla me za roko in dejala:

„Gospod Davorin, ta moja želja pa vendar ni bila dobra, dobra za moje srce in kadar bi ljubili vi katero deklico in bi vam umrla malo pred poroko, kaj tacega ne želite nikar...“

Ko sem jo vprašal, zakaj bi ne smel kaj tacega želiti, je molčala, čez njeno lice se je razlil sladki, čudovit smehljaj, ki mi je povedal neizmerno veliko več, kakor bi zamogla povedati z besedo ona in iz zaprtih oči utrnila se je samotna, svitla solza.

Umel sem jo, to solzo...

Drugi dan je prominola, — ali je morda zares škodovala ta njena ljubezen mojemu srcu?...

Književnost in umetnost.

Salonska knjižnica. I. Izdaja in ureja *Andrej Gabršček*. — *O te ženske!* Novele in črtice. Spisal *Fran Govekar*. V Gorici. Tiskala in zal. „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. Cena 1 glđ.

Vsebina prvemu zvezku je:

Predgovor izdajatelja „Salonske knjižnice“.

Predgovor pisatelja I. knjige.

Primo loco.

Dr. Strnad.

Te punice, te punice . . .!

Dánica.

Institutka.

V mraku.

Pavlina.

O te ženske . . .

Zopet novo podjetje pogumnega vrlega in res naprednega založnika And. Gabrščeka! Res, tako nesebično podjeten mož je vreden po pravici najširše podpore in uvaževanja od strani občinstva. Začela sem z njim, ker je njegov predgovor prvi in ker imam o tem predgovoru izreči svoje skromno mnenje.

„Salonska knjižnica“ — tako obeta g. izdajatelj — prinese za Govekarjem in Ibsenom ter za Sudermannom italijanski roman „Marco Visconti“ in pozneje kedaj „Promessi sposi“. Hm. . . razno čtivo za razne vkuse in razne ljudi, a jaz mislim iz dobre izkušnje, da bosta ta dva romana osobito „Promessi sposi“ za onimi — povdarjam — za onimi za naše občinstvo naravnost neprebavna.

Pač pa vem za knjigo, ki bi bila kakor nalašč za

„Salonsko knjižnico“ — za širše občinstvo „Slovenske knjižnice“ bi ne bila — to je: *Ana Karenina* od Tolstega Ta knjiga bi morala priti po mojem mnenji takoj za Ibsenom — pred Shakespeareom. Potem bi pa bila moja skromna misel, da bi prinašala naša „Salonska knjižnica“ nova dela modernih pisateljev, ker je že takó začela, da bi videli razliko v novi struji med Rusi, Francozi, Nemci, Norvežani, Slovenci, Italijani itd. „Salonska knjižnica“ bodi po mojem zrcalo literature sedanje dobe.

Preidimo k pisatelju samemu in njegovim novelam!

V svojem predgovoru piše Govekar: „Resnico sem si zapisal na svoj prapor, resnica v lepi, umetniški obliki mi je vzor, za katerim stremim v vsem svojem pisateljevanju. Dobro; tudi jaz sem za resnico v spisih; a resnica je lahko dvojna. Na svetu je dobro in slabo; Govekar se je v svojih novelah odločil skoraj po vsem za slabo stran in v opisovanji senčnate strani, katero si je izbral, je on — pravi mojster; takó, da bi si človek po plastičnem slikanju, živih prizorih in duhovitih pogovorih ter menjavanji situacij ne mislil, da so to „skromni prvenci“. Res, velikega talenta ne more Govekarju nihče odrekati, tudi oni ne, kateri ni ljubitelj nove struje.

V teh novelah kaže nam g. pisatelj večino slabih žensk (*Dánica* in *Albina* se mi zdita celó pretirano slabi ženski), vendar je tudi v teh črticah nekaj prav ljubkih in dobrih deklet ter žen, takó *Rezika* v dru. *Strnadu*, *Institutka*, *Pavlina* in *Andrejeva žena* v zadnji novelici.

Ker opisuje g. Govekar večinoma le slabe ženske in dobrih le tu in tam kako izjemo, moramo si misliti, da je poznal prvih mnogo več nego drugih, saj pisatelj piše le tedaj tako verjetno in uspešno, kakor baš g. Govekar, ako piše iz krogov, v katerih se suče in živi, zato je patudi uspeh g. pisatelja sijajen v tem genru.

Z dru. *Strnadom* v „Slovenskem narodu“ me je opozoril pisatelj v prvič naše. Čitala sem oni podlistek z osobitim zanimanjem ter si dejala: Tu je nekaj novega, posebnega; pisatelj tega podlistka ne ostane pri tem, on obeta mnogo več in nisem se motila.

Slog in jezik je v vseh novelah krasen, pisano je živahno in zanimivo vse od začetka do konca takó, da se „Salonska knjižnica“ priloča že sama iz sebe. Pisatelj opazuje ostro ter seje tu in tam prav lepih filozofskih misli.

— Svariti mlajše ženstvo pred tem čtivom, bilo bi toliko, kolikor priporočati je najtopleje, saj vemo, da prepovedano sadje diši najbolj.

Kakó da vpliva čtivo na čitatele in čitateljice, priznava g. pisatelj sam, ko piše na 247. strani (*V mraku*): „To prihko sem torej izrabil ter poljubljal svojega dekleta, kar sem želel in sklenil že tedaj, ko sva čitala še skupno, kako je obj. mal. *Zorin* svojo „Delo“ in ker zopet drugod pravi prav modro, da „doba pubertete je mladini najopasnejša ter zahteva od roditeljev in odgojiteljev podvojeno potrojeno pazljivost“, zato priporočam omenjene novele vsem odraslim in razu-

mnim Slovenkam in Slovencem, katerim je „Salonska knjižnica“ tudi namenjena. Matere, razsodne matere, bodo same vedele, da „Salonska knjižnica“ ni čtivo za mlade deklice in ne bode tudi pozneje. Dasi ima vsaka novela kako posebnost in lepoto, vendar se mi zdé najboljše toli verjetno p sana Pavlina, Institutka, katero lahko čitajo tudi mlade deklice, (posebno opozarjam nanjo slovenske stariše) pa Dr. Strnad. Novemu podjetju, ki kaže zopet napredek v Slovencih, želim najboljšega vspeha!

Márica.

Razno.

Opomba uredništva. V zadnji št. izostalo je po pomoti pod pesmijo „Življenje in sm“ ime pesnikovo. Pesem je spel Anton Medved.

Shod slovenskih pisateljev in umetnikov. Na vse-slovenskem shodu zbere se prav gotovo mnogo, lahko rečemo večina naših književnikov in umetnikov, kateri se potem še zberejo h komersu, kjer bodo razpravljali o našem slovstvu in umetnosti ter njegovih težnjah. Vse-slovenskem shodu in komersu naših literatov želimo iz vsega srca najlepšega vspeha!

Rodoljub. V Preski pri Škofij Loki (na Gorenjskem) umrl je koncem meseca avgusta t. l. župnik gosp. M. Derčar.

Kakor poroča „Slovenec“, volil je ta blagi mož 5000 gld. družbi sv. Cirila in Metoda in družbi sv. Mohorja 500 gld. z namenom, da ta družba razdeli vsako leto nekaj knjig med ogerske in beneške Slovence.

Naj bi ta dobrotnik zatiranega slovenskega naroda našel posnemalcev.

slava njegovemu spominu!

Veselica ženske podružnice sv. Cirila in Metoda v Rojannu pri Trstu. Mlada, a vzgledno delavna in vzgledno oduševljena podružnica se svojim vrlim načelnštvom priredila nam je 8. t. m. lep koncert, družbi naši v korist, ljudstvu okoličanskemu v probujenje, nam v zabavo. Omeniti moramo najprej najlepše odičenega vrta. Visoko ležita hiša in vrt, zato so velike trobojnice, ki so veselo plapolale in one, ki so nas branile pekočega solnca, oznanjale daleč doli v Rojan in tudi tija doli na krasno morje, da je Slovencem pripravljena tam gori lepa poštena in koristna zabava.

Govor g. predsednice je bil krasen in govorila je jako neprisiljeno ter srčno ne iščó'a efekta. Pač se mora čestitati ženski podružnici rojanski na vrlem njenem odboru. Razpored se je vršil prav dobro, osobito so ugajale našemu ljudstvu okusno oblečene okoličanke z nežnimi lepimi glasovi. Ker sem že pri petju, naj omenim nečesa, o čemur smo govorili že tu in tam. Neumorni pevovodja g. Ražem, ki že žrtvuje toliko truda in časa da uči petja naše okoličane storil bi lahko še to neizmerno dobro, da bi učil pevce in pevke narodnih pesmi slovenskih. Ako se njemu in drugim pevovodjam zdi prema-

lenkostno, da bi nastopali njihovi pevci in pevke s preprostimi enoglasnimi ali dvoglasnimi pesmami, naj jih uče vsaj za domače, privatno petje.

Kaj imamo od tistih umetniških težkih pesmi, v katerih poje zdaj en sam, zdaj dva, zdaj tenorji, zdaj soprani, zdaj ves zbor? Takih pesmi ne morejo peti, ko se zbere nekaj mož v krčmi, in takih pesmi ne morejo peti dekleta in žene pri svojem delu. In kaj se dogaja potem? Ker jim niso znane naše preproste narodne pesmi slovenske, umetnih pa posamezni ne morejo peti in ker naše ljudstvo poje silno rado, tedaj pojó posamezniki navadno one poulične grde laške pesni. Edina slovenska pesem, katero pozna naša okolica je: „Jaz pa pojdem na Gorenjsko . . .“ Milo se mi je storilo onega dne, ko sem slišala tam gori nekje nad sv. Ivanom ponavljati to pesem brez konca in kraja. Bili so morda naši narodni fantje, kateri niso marali peti laških; no, naveličali so se naposled in tudi oni udarili ono znano bezsmiselno laško sedaj moderno pesem. Naj se ozirajo gg. pevovodje blagohotno na moj nasvet, in naj uče naše ljudstvo narodnih preprostih pesmi eno- ali dvoglasno, ako ne za oder (po mojem ukusu so narodne pesmi sicer najlepše) vsaj za vsakdanjo rabo, one umetne in težke pesmi v zborih morejo peti le na veselicah, ko je ves zbor skupaj. Ako bi vrli naši pevovodje hoteli uvaževati moj skromni nasvet, izginila bi kmalu trivijalna laška pesem iz okolice in glasila bi se mesto nje naša slovenska!

Gč. Ela Jenkova, hčerka vrlo znane rodoljubne gospe Jenkove, je izvršila sijajnim vspehom dekliško šolo na Cetinju. Gč. Jenkova je bila prva slovenska gojenka v šoli na Cetinju in kolikor se ve, ne bode imela za sedaj naslednice. Nadejati se pa hočemo, da ne bode gospa Jenkova edina slovenka toliko požrtvovalna in tako slovansko oduševljena, ampak, da bodo njen krasen vzgled in njeno rodoljubje posnemali naši prvaki in pošiljali svoje hčerke tija, kjer one dobé smisla za slovanstvo in kjer se osvedočijo, da ni le blažena nemščina kulturnen in za našo izobrazbo potreben jezik.

Gospoj in gospodičini Jenkovi pa čestitamo iskreno prvej na prekrasnej ideji, drugi na lepem vspehu; pač je bila težka oddaljenost in dolga ločitev za mater in hčer, a prešlo je vse, vse sta prestali Slovenci imajo pa v svoji sredi prvo prav slovanski vzgojeno hčerko.

Rešitev uganjke v 18. št.

Ris	tič
mla	ar

Prav jo je rešila gč. Sofija Modrijan.

Listnica uredništva.

Braslav Moravski. Kar ste mi svetovali gledé zunanjosti našega lista, mislila sem že sama in tudi drugi so mi že izrazili isto željo. Na vsak način spremeni se gotovo. Vaš list je prav moder, misli v njem so tako zdrave in lepe, da se moram res čuditi; takó nekako čudno sem se namrgodili, vidé podpisano pod Vašim imenom - petošolec. Ako spozna naš pesnik — kritik, da sta pesmi dob i, prideta v list.

Anka. „Prosim za besedo“ — seveda ni prav; mene kar uho zabolj, ko to slišim na zborih ali celó čitam. Prav je le: prosim beede. Pozdrav!

N. Kotor. Žal, nerabno.

Rastislav F.—š. Spis Vaš je le — šolska naloga.

— n — k. Že tretjikrat se mi je zgodilo, da mi je stavec dal spis rekši: „Dobil sem ga od tega in tega“. Prosim tudi tržaške in okoličanske pošiljatelje naj pogledajo na zadnjo stran „Slovenke“, kjer je zapisano na vsaki številki, kam naj se pošiljajo rokopisi. Odslej se ne bodem ozirala več na take anonimne stavcu ali kateri drugi osebi izročene spise. Vaš popis slavnosti je dober, a „Slovenka“ ne more prinašati tako obširnih popisov, ker bi jej veselice in slavnosti pobrale ves dragoceni prostor.

Jedini zastop

tovarne „GUTENBERG“ v Gradcu za
trgovinske registre zistem

„Patent Workman Chicago“

izvršuje vsako delo glede trgovinskih
registrov, brošur in plakatov po naju-
godnijih cenah.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila
obrniti se je do glavnega zastopnika,

Arnolda Coen

TRST — Acquadotto 35 — TRST

Naznanilo!

Spodaj podpisani raznašalec lista „Edinost“, ki je zajedno **urar**, priporoča se toplo p. n. občinstvu za popraviljanje vsakovrstnih ur.

Udani

Friderik Colja

vratar hiše št. 8 ulica Solitario.

Alessandro Levi & Minzi

Trst, via Riborgo, 21 in Piazza Vecchia
št. 21.

zaloga pohištva

in tapetarij vseh slogov, lastnega izdelka.
Bogato skladišče ogledal in vsakovrstnih
slik. — Na zahtevanje ilustrovan cenik
zastonj in franko. Naročeno blago stavlja
se parnik, ali na železniško postajo, ne
da, bi za to računil stroške.

FRANBURJC

dobiva se pri tvrdki

J. Stjepušin

Sisak

Cenike pošiljam vsakemu na zahtev franko.

Gabrielj

lekarnar

Ljubljani

Piccoli

pri angelju

Dnajska cesta

— Najviše priznanje —
na II. mejnar. farm. razstavi v Pragi 1896
London—Pariz—Ženeva 1892—1893.

Železnato vino

preizkušenege, zanesljivega učinka, ima v sebi
lahko prebavljiv železnat preparat, kateri učin-
kuje pri slabotnih, na pomanjkanju krvi in na
živih trpečih osebah, pr-poročljiv posebno
tudi za slabotne, blede otroke. III

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov že-
leznatoga kisleka in 10 miligramov izlečka iz skorje kine-
skega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za ozna-
čeno, zmeraj jednako se-
stavo, potrjeno po kemični razkrojni dr. H. Hagerja
v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Knäp-
scha, zapriseženega sodnijskega kemika v Ljubljani.

Steklenica imajoča pol litra velja 1 gld., 4 polliterske ste-
klenice 3 gld. 60 kr., franko s poštnino vred 4 gld.

Naročbe odpošiljajo se točno proti poštnem povzetju.

List zhaja vsako drugo soboto in stane za vse leto 3 gld.; za naročnike „Edinosti“ pa 2 gld.; posamezne številke se bodo dobivale v Trstu v bakarnih: pri Chiozzi in pri g. Lavrenčiču (Piazza Caserma), pri Pipanu (Ponte della Fabbra) in pri Fratniku (Sv. Jankop po 12 kr. Rokopisi naj se pošiljajo uredništvu „Slovenke“, naročnina pa upravništvu „Edinosti“ ulica Molino piccolo, hšt. 3, II. nstr.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“ — Izdavatelj in odgovorni urednik Fran Godnik. — Tiskarna Dolenc. Trst.